

รายงานสถานการณ์โรคติดต่อในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 – 2562 (ข้อมูล ณ วันที่ 27 ธันวาคม 2562)

กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ

กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

ข้อมูลจากกองระบาดวิทยา โดยใช้ฐานข้อมูลโครงการกำจัดหัด ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2561 พบว่า ประเทศไทยมีรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัดทั้งสิ้น 7,229 ราย เสียชีวิต 23 ราย (อัตราป่วยตาย 0.32) เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ 3,626 ราย (ร้อยละ 50) เป็นผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา 1,891 ราย (ร้อยละ 26) โดยกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการและผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาพบอัตราป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้ป่วยอายุน้อยกว่า 1 ปี อัตราป่วย 147.47 ต่อแสนประชากร รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 1-4 ปี (อัตราป่วย 53.36 ต่อแสนประชากร) และกลุ่มอายุ 5-9 ปี (อัตราป่วย 18.72 ต่อแสนประชากร) โดยจังหวัดที่พบอัตราป่วยต่อแสนประชากรสะสมมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดยะลา (286.60 ต่อแสนประชากร) รองลงมาคือ ปัตตานี (226.45) นราธิวาส (40.97) สงขลา (28.60) และตาก (25.87) ซึ่งผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับวัคซีนหรือไม่แน่ใจว่าเคยได้รับวัคซีนมาก่อน (ร้อยละ 82)

สำหรับข้อมูลในปี 2562 จากฐานข้อมูลโครงการกำจัดหัด พบว่า ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 27 ธันวาคม 2562 มีรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัดทั้งสิ้น 9,134 ราย เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ 3,511 ราย (ร้อยละ 38) เป็นผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา 1,581 ราย (ร้อยละ 17) โดยเด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี มีอัตราป่วยสูงสุด คือ 146.11 ต่อแสนประชากร รองลงมา คือ อายุ 1-4 ปี (33.51) กลุ่มอายุ 30-39 ปี (13.20) กลุ่มอายุ 20-9 ปี (13.04) และกลุ่มอายุ 15-19 ปี (7.76) ตามลำดับ

เป็นผู้ป่วยสัญชาติไทย 4,520 ราย (ร้อยละ 90) เมียนมาร์ 458 ราย (ร้อยละ 9) อื่น ๆ 78 ราย (ร้อยละ 1) อัตราส่วนเพศหญิงต่อเพศชาย 1:1.3 จังหวัดที่พบอัตราป่วยต่อแสนประชากรสะสมสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส (126.04 ต่อแสนประชากร) ปัตตานี (122.94) ยะลา (36.88) ภูเก็ต (32.60) และสตูล (29.76) ตามลำดับ จากการสอบสวนโรคพบว่าผู้ป่วยร้อยละ 84 (4,243 ราย) ไม่เคยได้รับวัคซีนหรือไม่แน่ใจว่าเคยได้รับวัคซีนมาก่อน เคยได้รับวัคซีน 1 ครั้ง (ร้อยละ 9) เคยได้รับวัคซีนแต่ไม่ทราบจำนวนครั้ง (ร้อยละ 4) และเคยได้รับวัคซีน 2 ครั้ง (ร้อยละ 3)

สถานการณ์ใน 4 จังหวัดภาคใต้ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 13 ธันวาคม 2562 พบผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัด จำนวน 3,158 ราย เสียชีวิต 22 ราย (อัตราป่วยตาย 0.70) เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ จำนวน 1,444 ราย (ร้อยละ 46) เป็นผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา 925 ราย (ร้อยละ 30) โดยกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการและผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาพบอัตราป่วยต่อแสนประชากรสูงสุดในเด็กกลุ่มอายุน้อยกว่า 1 ปี (อัตราป่วย 1,349.49 ต่อแสนประชากร) รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 1-4 ปี (309.11) อายุ 5-9 ปี (117.56) อายุ 10-14 ปี (54.49) และอายุ 15-19 ปี (45.39) ตามลำดับ อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 1.25:1

โดยอัตราป่วยต่อแสนประชากรจำแนกตามจังหวัดดังนี้ จังหวัดนราธิวาส (126.04 ต่อแสนประชากร) ปัตตานี (122.94 ต่อแสนประชากร) ยะลา (36.88 ต่อแสนประชากร) และสงขลา (22.01 ต่อแสนประชากร) จากการสอบสวนโรคพบว่า ผู้ป่วยร้อยละ 87 (2,071 ราย) ไม่เคยได้รับวัคซีนหรือไม่แน่ใจว่าได้รับวัคซีนมาก่อน ร้อยละ 8 เคยได้รับวัคซีน 1 ครั้ง ร้อยละ 3 เคยได้รับวัคซีนแต่ไม่ทราบจำนวนครั้ง และร้อยละ 2 เคยได้รับวัคซีน 2 ครั้ง

โดยตั้งแต่เกิดเหตุการณ์การระบาดในปี พ.ศ. 2561 จนถึงวันที่ 13 ธันวาคม 2562 มีผู้ป่วยเสียชีวิตสะสมทั้งสิ้น 48 ราย (อัตราป่วยตาย 0.28) ผู้เสียชีวิตรายล่าสุดเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2562 เป็นรายงานจากจังหวัดปัตตานี 23 ราย ยะลา 10 ราย นราธิวาส 10 ราย สงขลา 2 ราย ตาก 2 ราย และราชบุรี 1 ราย โดยผู้เสียชีวิตรายใหม่ในปี 2562 จำนวน 25 ราย พบรายงานจากจังหวัดปัตตานี 13 ราย นราธิวาส 9 ราย ตาก 2 ราย และราชบุรี 1 ราย ผู้เสียชีวิตมีอาการเข้าได้กับโรคหัดทุกราย ในจำนวนนี้ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ 12 ราย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการเป็นลบ 4 ราย ไม่ได้เก็บตัวอย่าง 7 ราย และผลกำกวม (equivocal) 2 ราย อายุระหว่าง 5 เดือนถึง 22 ปี (ค่ามัธยฐาน 1 ปี) ผู้เสียชีวิตอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ได้รับวัคซีนหัด 7 ราย ไม่เคยได้รับวัคซีนหัด 15 ราย เคยได้รับวัคซีนหัด 1 ครั้ง 2 ราย และไม่ทราบประวัติการรับวัคซีน 1 ราย มีโรคประจำตัวเป็น Down Syndrome 1 ราย มีภาวะแทรกซ้อนคือปอดอักเสบทุกราย และมีภาวะสมองอักเสบ 1 ราย

จากการติดตามสถานการณ์การระบาดในภาคใต้พบว่า ภาพรวมมีแนวโน้มการรายงานเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาสยังคงมีรายงานผู้ป่วยยืนยันต่อเนื่อง ดังตารางที่ 1

	จำนวนผู้ป่วยที่รายงานทั้งหมด (จำนวนผู้ป่วยยืนยัน) สัปดาห์ระบาด ปี 2562			
จังหวัด	สัปดาห์ที่ 48	สัปดาห์ที่ 49	สัปดาห์ที่ 50	สัปดาห์ที่ 51
ปัตตานี	21 (12)	14 (8)	12 (2)	4 (0)
สงขลา	4 (1)	5 (0)	8 (0)	4 (0)
ยะลา	16 (3)	12 (4)	13 (1)	3 (0)
นราธิวาส	22 (15)	17 (8)	16 (3)	8 (0)
พื้นที่อื่นๆ	86 (16)	80 (10)	42 (3)	1 (0)

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ป่วยที่รายงานทั้งหมด (จำนวนผู้ป่วยยืนยัน) สัปดาห์ระบาด ปี 2562

การระบาดของโรคหัดในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ในระหว่างวันที่ 14 – 27 ธันวาคม 2562

ข้อมูลจากรายงานการสอบสวนโรคโดยทีมสอบสวนโรคในพื้นที่ พบว่า มีรายงานการพบผู้ป่วยสงสัยโรคหัดในค่ายทหาร อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบผู้ป่วยโรคหัด 7 ราย เป็นทหาร มีผลการยืนยันการตรวจทางห้องปฏิบัติการ 3 ราย รายแรกเริ่มป่วยวันที่ 19 ธันวาคม 2562 รายล่าสุดเริ่มป่วยวันที่ 22 ธันวาคม 2562 ผู้ป่วยทุกรายเป็นเพศชาย สัญชาติไทย อายุระหว่าง 21-22 ปี เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน 6 ราย ผู้ป่วยนอก 1 ราย ทั้งนี้ ผู้ป่วยทุกรายไม่แน่ใจว่าเคยได้รับวัคซีนและอยู่ระหว่างการสอบสวนโรค

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อมูลจากการเฝ้าระวังพบว่า สถานการณ์การระบาดในภาพรวมมีแนวโน้มคงที่ สถานการณ์การระบาดใน 4 จังหวัดชายแดนใต้ ช่วง 4 สัปดาห์ที่ผ่านมามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะจังหวัดปัตตานีและนราธิวาสในกลุ่มเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 5 ปี นอกจากนี้ยังมีรายงานการระบาดในจังหวัดอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงสถานที่ที่มีคนอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก เช่น ค่ายทหาร ซึ่งส่วนใหญ่พบในกลุ่มวัยแรงงานและวัยกลางคน หน่วยงานสาธารณสุขจึงควรเพิ่มความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังโรคหัด ดังนี้

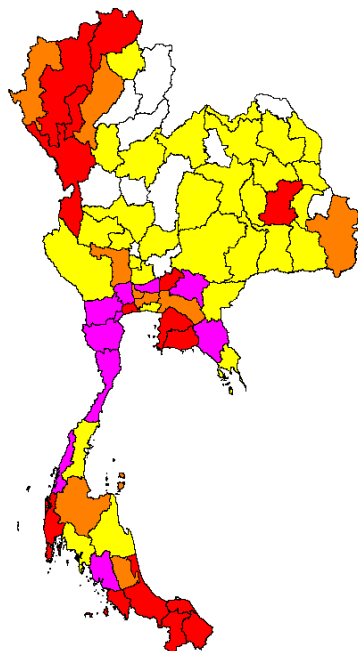
1. เนื่องจากมีการระบาดในเกือบทุกจังหวัดของประเทศรวมทั้งอยู่ในช่วงฤดูหนาวซึ่งเป็นฤดูกาลระบาดของโรค หน่วยงานสาธารณสุขควรประชาสัมพันธ์ในค่ายทหาร เรือนจำ สถานศึกษา โรงงาน ให้ทราบถึงข้อมูลการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของโรค หากมีอาการไข้ร่วมกับมีผื่นหรือสงสัยโรคหัด ให้ไปพบแพทย์ และหยุดงานหรือแยกผู้ป่วยออกจากพื้นที่ประชากรหนาแน่นหลังเกิดผื่นขึ้นอย่างน้อย 4 วัน

2. เมื่อพบผู้ป่วยสงสัยโรคหัดในค่ายทหารให้แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการสอบสวนและควบคุมโรค รวมถึงให้สุศึกษาเพื่อป้องกันการระบาด พร้อมแจกหน้ากากอนามัยให้กับผู้ป่วยที่มีอาการ

3. กรณีมีผู้ป่วยมารับบริการที่โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ควรมีการแยกผู้ป่วยโรคหัดออกจากผู้ป่วยกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากหัดเป็นโรคที่มีโอกาสแพร่กระจายได้ง่าย โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่ไม่มีภูมิคุ้มกันหรือไม่เคยได้รับวัคซีน

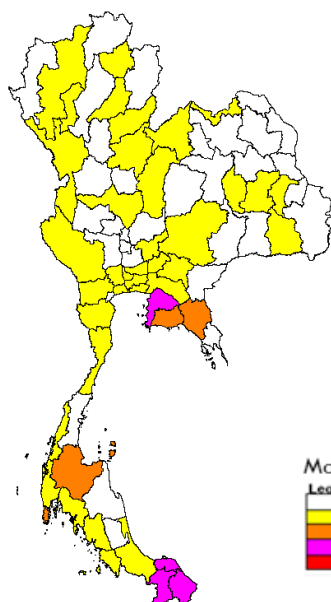
4. ผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวนเมื่อพบผู้ป่วยมีไข้ ผื่น หรือสงสัยโรคหัด หัดเยอรมัน เก็บตัวอย่างเลือดส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ ภายใน 48 ชั่วโมง และรายงานผู้ป่วยโรคหัดผ่านระบบ Measles Database Online (<https://apps.boe.moph.go.th/measles>)

5. ทุกพื้นที่ควรมีการสำรวจความครอบคลุมวัคซีนหัดในกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค เช่น ปัตตานี นราธิวาส สงขลา ยะลา สุราษฎร์ธานี และเร่งรัดการให้วัคซีนในกลุ่มเป้าหมายให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ มากกว่าร้อยละ 95 เพื่อป้องกันการระบาดในวงกว้าง

จังหวัด	อัตราป่วย 10 ⁵
นราธิวาส	126.04
ปัตตานี	122.94
ยะลา	36.88
ภูเก็ต	32.60
สตูล	29.76
ตาก	29.12
ชลบุรี	28.02
สงขลา	22.01
ลำพูน	20.97
นครนายก	19.07

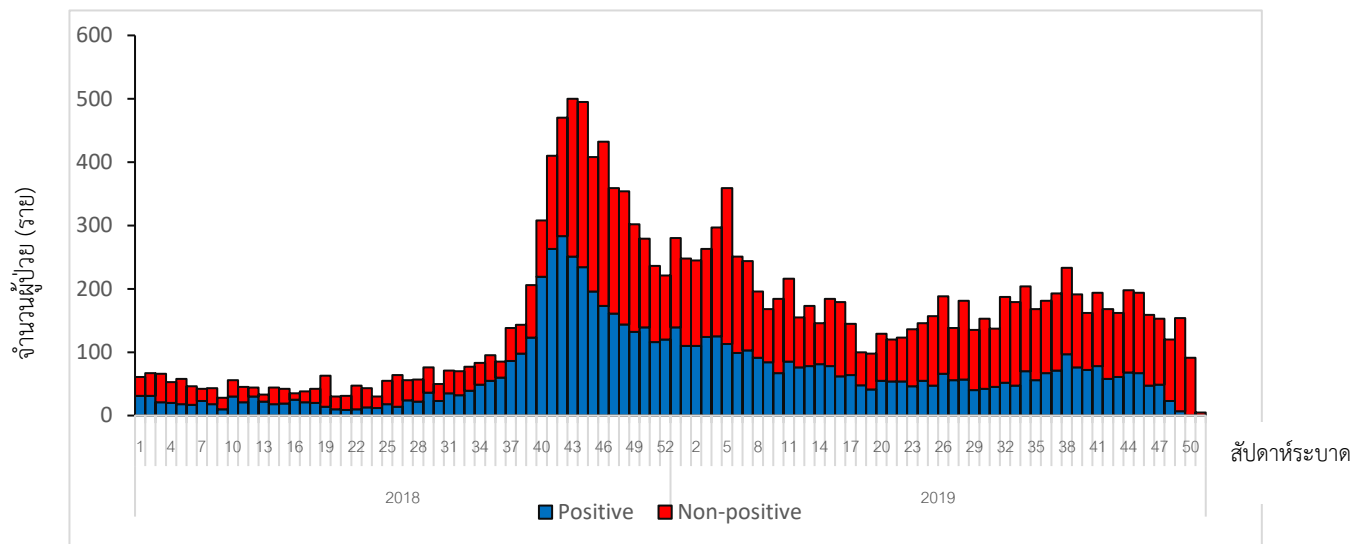
รูปที่ 1 อัตราป่วยผู้ป่วยยืนยันโรคหัด และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาสะสมรายจังหวัด และจังหวัดที่มีอัตราป่วยสูง 10 อันดับแรก (วันที่ 1 มกราคม ถึง 27 ธันวาคม 2562)

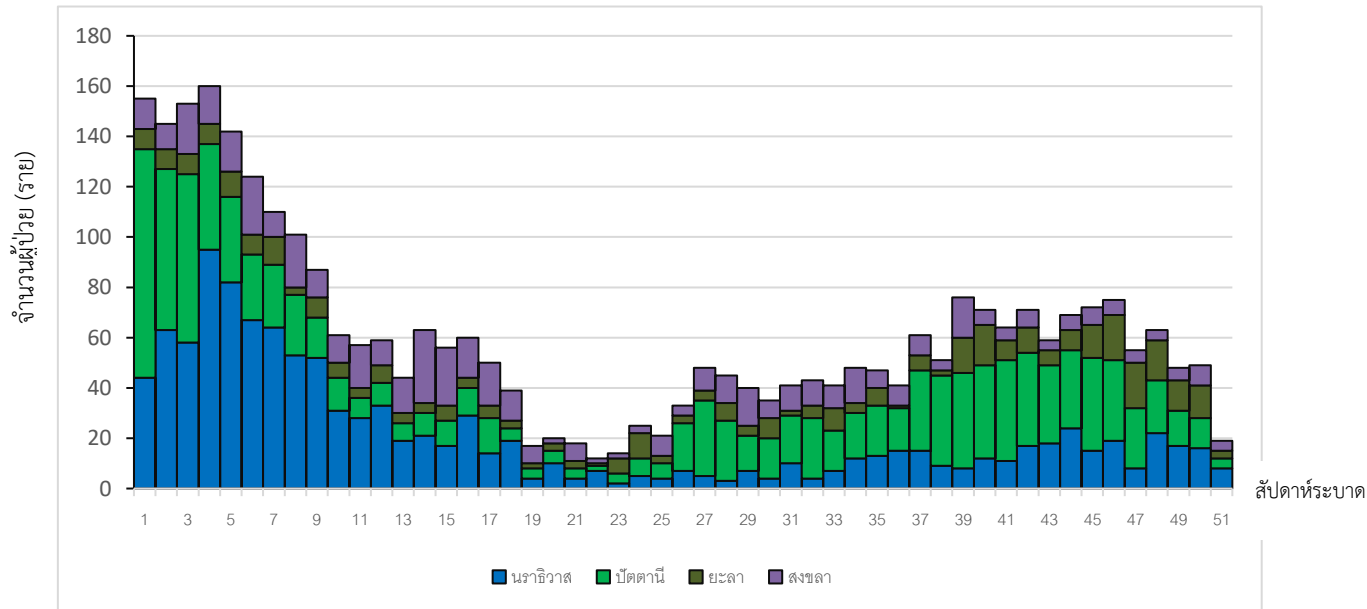
Morbidity rate
Legend - Rate
Missing or Excluded
0.00 - 2.00
2.01 - 4.00
4.01 - 10.00
10.01 +

จังหวัด	อัตราป่วย 10 ⁵
ยะลา	5.32
นราธิวาส	5.19
ชลบุรี	4.41
ปัตตานี	4.23
จันทบุรี	3.02
สุราษฎร์ธานี	2.96
ระยอง	2.81
ภูเก็ต	2.52
นครนายก	1.94
สตูล	1.87

รูปที่ 2 อัตราป่วยผู้ป่วยยืนยันโรคหัด และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาสะสมรายจังหวัด และจังหวัดที่มีอัตราป่วยสูง 10 อันดับแรก ในช่วง 4 สัปดาห์ (วันที่ 3 ถึง 27 ธันวาคม 2562)

รูปที่ 3 กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยอาการเข้าได้กับโรคหัด จำแนกวันเริ่มป่วยตามสัปดาห์การระบาด (วันที่ 1 มกราคม 2561 ถึง 27 ธันวาคม 2562)

รูปที่ 4 กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยอาการเข้าได้กับโรคหัด จำแนกวันเริ่มป่วยตามสัปดาห์การระบาด ใน 4 จังหวัดภาคใต้ (วันที่ 1 มกราคม ถึง 27 ธันวาคม 2562)